

ACCOUNTANTSTAAL KAN
VEEL SIMPELER

ONLEESBAAR

Wat zegt u als uw internist begint over een laparoscopische cholezystectomie? Hoe begrijpelijke taal de onschatbare waarde van de accountant kan onthullen. Tijd voor het rode potlood. Zeven voordelen, plus een top 6 van vertaalde accountantsfrases.

Een tijdje geleden verzuchtte Roderick Munsters, toen nog ceo van Robeco, in het Financieele Dagblad dat hij de jaarrekening van ING niet begreep. En hij vroeg zich af hoe een belegger goede beleggingsbeslissingen kan nemen als hij essentiële beleggersinformatie niet begrijpt. Ook bij de recente uitreiking van de Henri Sijthoff-prijs oordeelde de jury dat belangrijke delen van jaarrekeningen niet te begrijpen zijn. Terwijl het de bedoeling van een jaarrekening is 'zo groot mogelijke transparantie te verschaffen aan investeerders, werknemers en andere belanghebbenden', aldus de beoordelingscriteria van de prijs. En ook de Autoriteit Financiële Markten is bij monde van bestuurder Gerben Everts niet lovend over de transparantie van jaarrekeningen: "Als we eerlijk zijn, moeten we concluderen dat de belegger slechts minimaal wordt geïnformeerd door de accountant. Transparantie kent nog zo z'n uitdagingen", zei hij kortgeleden in het VBA Journaal.

ONSCHATBARE WAARDE

Mag ik beginnen met Gerben Everts te parafaseren? "Als we eerlijk zijn, moeten we concluderen dat de onafhankelijke accountant het enige instituut is dat beleggers, banken en andere belanghebbenden van betrouwbare informatie kan voorzien over organisaties." De accountant is de enige van wie we dat redelijkerwijs mogen verwachten, gezien zijn onafhankelijkheid. En hij is ook de enige die dat kan, gezien zijn vakkundigheid en professionaliteit. De accountant is van onschatbare waarde. Hoe jammer is het daarom dat accountants de laatste de tijd zo weinig lof krijgen en zoveel kritiek.

VAKTAAL

De accountant denkt en communiceert in zijn vaktaal, net als iedere andere hoogopgeleide professional. Dat is logisch, want dit heeft hij in zijn opleiding geleerd en in zijn werkzame leven geperfectioneerd. En zijn vaktaal heeft veel voordelen, want met vakgenoten kan hij dankzij zijn vaktaal effectief, efficiënt en niet te vergeten systematisch communiceren. Het probleem is dat er zo ontzettend weinig vakgenoten zijn, ruim twintigduizend. Dat is ruim 0,1 procent van onze bevolking. De overige 99,9 procent van onze bevolking heeft geen accountantsopleiding gedaan. Voor hen is de communicatie van accountants lastig te doorgronden, zo niet onbegrijpelijk. En voor hen is de onschatbare waarde van de accountant daarom onzichtbaar. Wat een tragiek: onschatbaar maar onzichtbaar.

ZEVEN VOORDELEN VAN BEGRIJPelijke TAAL

1. Je onschatbare waarde wordt zichtbaar

Het meest evidente voordeel van begrijpelijke taal is dat je gebruikers je begrijpen. U als accountant hecht veel belang aan materialiteit. Uw definitie daarvan luidt

PROFESSIONALS WILLEN HUN STATUS LIEVER NIET TE GRABBEL GOOIEN MET 'JIP EN JANNEKE-TAAL'.

zo: 'Informatie is materieel indien het weglaten of het onjuist weergeven daarvan de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen, zou kunnen beïnvloeden.' Maar stel nu eens dat je geen informatie weglaat of onjuist weergeeft, maar onbegrijpelijk weergeeft. Hoe beïnvloedt dat de beslissingen van gebruikers?

Het notariaat is zich hiervan bewust. In een artikel in WPNR (Weekblad voor Privaatrecht, Notariaat en Registratie) van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie schrijft notaris mr. E. van den Brink-Baggerman: "Er is grote behoefte aan helder taalgebruik. Ik denk dat het notariaat deze slag ook moet gaan maken en snel. Dat vergt moed. Het is slechts een kwestie van tijd dat de taal van een akte eenvoudig en leesbaar is. Dit is een kans voor het notariaat om te laten zien dat we wél met onze tijd mee gaan. Helder taalgebruik is daarnaast een goede mogelijkheid om je als notaris te onderscheiden."

Net als de accountant is ook de notaris van onschatbare waarde voor onze samenleving. Notarissen gaan deze waarde met begrijpelijke taal zichtbaar maken.

2. Begrijpelijke taal leidt tot vertrouwen

Banken en verzekeraars zetten de laatste jaren grote stappen waar het gaat om begrijpelijke en transparante communicatie. Aanvankelijk werden zij daartoe aangespoord door de AFM en later door rechterlijke vonnissen. Maar nu ontstaat in de financiële dienstverlening een soort intrinsieke motivatie om in begrijpelijke taal te communiceren met hun particuliere én zakelijke klanten: het draagt bij aan het herstel van vertrouwen. Dit is geen gut feeling, maar blijkt ook uit onderzoek. Bijvoorbeeld in een onderzoek naar de nieuwe, begrijpelijke hypotheekofferte van de Rabobank. Een respondent in dat onderzoek illustreert de conclusie van het onderzoek treffend: "Deze nieuwe offerte is zó transparant. Dat geeft zóveel vertrouwen. Daar kan ik zo voor tekenen." Herstel van vertrouwen is belangrijk voor banken en verzekeraars. Hoe belangrijk is vertrouwen voor accountants?

3. Begrijpelijke taal is geniaal

Vaak zijn professionals aanvankelijk huiverig voor begrijpelijke taal. Ze willen hun status liever niet te grabbel gooien met 'Jip en Janneke-taal'. Of ze zeggen →

Accountants vertaald: de top 6

1 Accountantstaal Wij wijzen u erop dat als gevolg van het toepassen van deelwaarnemingen en andere inherente beperkingen van een controle, plus de inherente beperkingen van elk systeem van interne beheersing, er een onvermijdbaar risico bestaat dat er zelfs indien een controle naar behoren is gepland en uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden een afwijking van materieel belang onontdekt blijft.	Begrijpelijke taal Let op! Wij kunnen u niet garanderen dat wij iedere fout in de jaarrekening ontdekken. Dit geldt ook voor fouten die invloed hebben op beslissingen van gebruikers van de jaarrekening.
2 Accountantstaal Onder de vorderingen is een als volwaardig opgenomen vordering ad € # begrepen die vanwege het faillissement van de betrokken debiteur niet meer kan worden geïncasseerd. Hiervoor is in de balans geen voorziening opgenomen.	Begrijpelijke taal In de jaarrekening staat een nog niet betaalde rekening van € #. Deze klant is failliet en kan zijn rekening daarom niet betalen. De onderneming had dit in de balans moeten corrigeren, maar heeft dit niet gedaan.
<p>3 Accountantstaal</p> <p>De basis voor ons afkeurend oordeel
De bestaande onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn in de balans niet tot uitdrukking gebracht. Volgens Titel 9 Boek 2 BW dient voor deze verplichtingen een voorziening te worden gevormd. De per balansdatum benodigde voorziening bedraagt € #. Dientengevolge is het vermogen, rekening houdend met belastingeffecten, met € # te hoog voorgesteld.</p>	<p>Begrijpelijke taal</p> <p>Waarom keuren wij de jaarrekening af?
De pensioenverplichtingen staan niet op de balans. Dit moet wel, want dat staat in de wet. Het vermogen in de balans is daarom € # te hoog. Dit bedrag hebben we gecorrigeerd voor belastingen.</p>
4 Accountantstaal Deze condities duiden op het bestaan van een onzekerheid van materieel belang op grond waarvan gereede twijfel zou kunnen bestaan over de continuïteitsveronderstelling van de entiteit.	Begrijpelijke taal Let op! Dit is voor ons reden om te twijfelen over de continuïteit van de onderneming. Het is daarom niet zeker dat de onderneming in de toekomst voldoende inkomsten heeft om zijn verplichtingen te betalen.
5 Accountantstaal Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat, uitgezonderd het niet voldoen aan de verplichting ingevolge artikel 2:392 lid 1 onder g BW om de gegevens inzake gebeurtenissen na balansdatum in de bij de jaarrekening gevoegde overige gegevens op te nemen, ons geen andere tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag⁸, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd.	Begrijpelijke taal Gebeurt er iets na de balansdatum met belangrijke financiële gevolgen? Dan moet de onderneming dit opnemen in zijn jaarrekening. Dat staat in de wet. Maar de onderneming heeft dit niet gedaan.
<p>6 Accountantstaal</p> <p>Ter vergelijking opgenomen informatie niet gecontroleerd
Op de jaarrekening 2013 is geen accountantscontrole toegepast. Derhalve zijn de ter vergelijking opgenomen bedragen in de winst- en verliesrekening, evenals de ter vergelijking opgenomen bedragen in het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het mutatieoverzicht eigen vermogen en het kasstroomoverzicht en de daaraan gerelateerde toelichtingen niet gecontroleerd.</p>	<p>Begrijpelijke taal</p> <p>De vorige jaarrekening is niet door een accountant gecontroleerd
In deze jaarrekening staan cijfers van 2013 om dit jaar met vorig jaar te kunnen vergelijken. Maar de jaarrekening 2013 is niet door een accountant gecontroleerd. Hou daar rekening mee als u deze cijfers leest.</p>

niet betuttelend over te willen komen bij hun cliënten: 'Ze zijn toch niet achterlijk?'

Het klinkt misschien raar, maar het omgekeerde is waar. Uit onderzoek van de Amerikaanse psycholoog Daniel Oppenheimer blijkt dat lezers schrijvers van begrijpelijke teksten intelligenter vinden dan schrijvers van moeilijke, onbegrijpelijke teksten. Dit lijkt een bevestiging van de waarneming van Albert Einstein: als je het niet eenvoudig uit kunt leggen, snap je het zelf niet. Of andersom, je moet je vak uitermate goed beheersen om ingewikkelde vraagstukken begrijpelijk te verwoorden. Misschien is begrijpelijke taal juist wel geniaal.

4. Ook hoger opgeleiden lezen liever begrijpelijke taal

De term 'Jip en Janneke-taal' heeft veel kwaad gedaan. Deze frame heeft ervoor gezorgd dat veel mensen begrijpelijke taal associëren met 'vooral geschikt voor dummies'. Natuurlijk is begrijpelijke taal ook erg geschikt voor dummies. De begrijpelijke notariële akten van de HEMA Notaris-service leiden er toe dat laagopgeleide cliënten deze begrijpen en voor het eerst in de geschiedenis relevante vragen stellen over de materie in de akte. Maar ook hoogopgeleide ceo's en cfo's van grote beursgenoteerde ondernemingen hebben een grote voorkeur voor kredietovereenkomsten in begrijpelijke taal, bleek uit onderzoek van ABN Amro. En wat denkt u zelf als uw internist uw instemming vraagt voor een laparoscopische cholecystectomie?

5. Met begrijpelijke taal bereik je beter je doel

Het doel van een controleverklaring is dat gebruikers beslissingen kunnen nemen over hun gedrag.

Koop of verkoop ik aandelen in dit bedrijf?
Verstrekt ik dit bedrijf wel of geen lening?
Abstracte en omfloerste formuleringen in controleverklaringen kunnen daarbij een struikelblok zijn: 'De mogelijke impact van de geregistreerde compliance-meldingen op de jaarrekeningcontrole is geëvalueerd en indien noodzakelijk geacht, zijn aanvullende controlemaatregelen geïnitieerd binnen de divisies om de mogelijke risico's voor de jaarrekeningcontrole te mitigeren.'
In begrijpelijke taal zou de accountant in de controleverklaring kunnen schrijven dat hij fraude heeft geconstateerd en dat hij hiermee rekening heeft gehouden in zijn onderzoek. Begrijpelijke taal maakt het voor beslissers bij

HET PROBLEEM MET VAKTAAL IS DAT ER ZO ONTZETTEND WEINIG VAKGENOTEN ZIJN.

beleggingsinstellingen en banken gemakkelijker goede beslissingen te nemen.

6. Hogere omzet en winst met begrijpelijke taal

Accountants danken hun onschatbare waarde voor onze samenleving niet alleen aan hun controle- of assurance-activiteiten. Ook de waarde van hun advieswerkzaamheden voor het bedrijfsleven is grenzeloos, althans in potentie. Hoeveel grote en kleine ondernemingen hebben inzicht in ons belastingrecht? En hoeveel ondernemers snappen hoe renteswaps en andere derivaten werken in verschillende scenario's? Ondernemers, van medisch specialisten tot kinderopvangbedrijven, top-restaurants en zonnepaneleninstallateurs, zijn vanzelfsprekend van harte bereid een goede prijs te betalen voor begrijpelijk advies over ondoorgroondelijke fiscale en financiële vraagstukken.

7. Begrijpelijke taal is nauwkeurigere en correcter

Vaak denken we dat de vaktaal van bijvoorbeeld juristen, notarissen of accountants zijn toegevoegde waarde dankt aan zijn precisie of correctheid. Dit is een misvatting. Vraag aan vijf juristen wat 'behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet' in artikel 7 van onze Grondwet betekent. Of vraag aan vijf notarissen uit te leggen wat een 'verblijvingsbeding' is. De uitkomsten van dit soort experimenten zijn uitermate ongemakkelijk. Zo hebben we eens aan vijf accountants gevraagd een definitie te geven van een 'materieel vast actief'. Niet alleen kregen de heren bijna ruzie, ook bleek de definitie in de toenmalige Richtlijnen voor de jaarverslaggeving niet te deugen.

GROTE DIENST

Vorig jaar riep de president van de Hoge Raad, Maarten Feteris, zijn vakgenoten op begrijpelijker te gaan schrijven: "Juridische materie is naar zijn aard vaak al ingewikkeld. Laten we ons inspannen om de taal helder te houden en het daarmee niet nog ingewikkelder, niet nodeloos ingewikkeld te maken." Ik denk dat deze oproep ook zou kunnen gelden voor accountants. Nog een keer Albert Einstein: "Iedereen kan dingen ingewikkelder maken. Wat nodig is, is een beetje genialiteit en heel veel moed om het omgekeerde te doen." Accountants zouden de samenleving en zichzelf er een grote dienst mee bewijzen. ←

Noot

* Wessel Visser is van BureauTaal

